

Izkušnje naših čebelarjev

NAŠI ZNANI ČEBELARJI – ALOJZ GORENC

prof. JANEZ MIHELIČ

Kdo od starejših čebelarjev ne pozna znanega dolenjskega čebelarja in prevažalca Alojza Gorenc iz Šmarjeških Toplic. Mlajšim ga predstavljamo danes, saj jim bodo njegove dolgoletne izkušnje lahko zelo koristile.

Rojen je bil v Zalogu pri Škocjanu v kmečki družini leta 1923. V družini je bilo dvanajst otrok. Trije so kmalu umrli, ostalo jih je devet, in to sedem bratov in dve sestri. Čebelariti je začel kot sedemnajstletni fant leta 1940. Kupil je dva kranjiča starca in dva roja. Prinesel jih je domov, jih postavil pod hišni napušč in pokril z dvema škopnikoma iz slame, da bi bili čim bolj zavaro-vani pred dežjem. Seveda je bil nad čebelami povsem prevzet. Naslednje leto se je dogovoril s sosedom, da mu bo v zameno za star čebelnjak za dvaintrideset kranjičev, ki ga sosed že dolgo ni več uporabljal, en dan od jutra do mraka oral njivo. Tako je dobil čebelnjak in čebelarstvo se je lahko začelo večati. Že kot otrok pa je Lojze imel veliko veselje do čebel in čmrcljev. Lovil jih je po bučnih cvetovih in jih nosil na kozolec, za katerega si je domišljal, da je čebelnjak. Največ se je o čebelarstvu naučil od svojega učitelja Janka Malešiča, čebelarja in sadjarja. Otroci v šoli so mu pomagali pri

delih v čebelnjaku, najraje pri točenju me-du, hkrati pa so se naučili tudi osnovnih čebelarskih opravil. Tudi pri pouku so se učili sadjarstva, čebelastva in kmetovanja, seveda poleg drugih predmetov. Tudi danes nekaj osnov tega znanja ne bi škodovalo naši mladini. Kljub vojni je bil njegov čebelnjak v dveh letih že poln čebel in panjev. Vojno pa jih je preživelo le nekaj. Takoj po vojni pa se je navdušil za AŽ panj in še isto leto kupil dvaintrideset novih. To je bilo spomladi leta 1946 in takoj je vse panje napolnil z roji. Leta 1947 pa je moral k vojakom. S težkim srcem je čebele prepustil v oskrbo staršem, vendar sta zanje lepo skrbela, dokler se ni vrnil iz Niša. Prav do leta 1955 so bile nato odlične letine.

Do leta 1955 čebel ni nikoli krmil s sladkorjem. Do tega leta je točil tudi prvovrsten ajdovec, saj so kmetje na Krškem polju in na poljih proti Novemu mestu še veliko sejali ajdo. Spominja se, da so bile takrat poletne noči tople in soparne, kmetje pa še niso uporabljali umetnega gnoja. To so bili pglavitni pogoji za rekordne bere. Med je prodajal kmetijski zadruzi po 520 dinarjev, vreča cementa pa je takrat stala 300 dinarjev in zidar je ves dan delal za 400 dinarjev. V Liki je Agromel odkupoval

Alojz Gorenc pred enim od svojih čebelnjakov.

med po 420 dinarjev, liter vina je bil po 4 dinarje, kilogram jagenjčka pa po 100 dinarjev. Razlike v cenah so bile res neverjetne, cena medu pa zelo ugodna. To je bila spodbuda za čebelarje, da so večali število panjev. Čebelarje so tedaj tudi silili, naj se včlanijo v zadruga. Organizirati so začeli tudi prevoze čebel v Liko, pri tem je bilo najbolj zagnano podjetje Agromel. Takrat so čebelarji prevažalci v Liki doživeli letino stoletja. Čebele so pripeljali 15. avgusta 1963 na žepkovo pašo v Vučje polje pred Malovanom. Pripeljali so jih šele ob 12. uri in v strahu, da se ne bodo zadušile, so jih zložili že pred ciljem. Čebele so bile močne, panji pa suhi, saj so bile na hoji v Rogu, vendar pa hoja tedaj tam ni medila. Zaradi vročine so bile čebele tako hude, da so po čebelarjih viseli roji čebel, ko so odpirali panje. Žepek je tako medil, da so se dogajale prav nenavadne stvari. Ko so prvič točili zgodaj zjutraj in izpraznili medišča, so čebele do večera v močnih panjih zgradile novo satje in ga do konca napolnile z medicino. Čebelar je iz najmočnejšega panja izrezal 25 kilogramov deviškega medenega satja. Temu danes skoraj ne moremo verjeti. Točil je trikrat, med pa je prodal Agromelu. Za izkupiček je kupil »fička«, kar za tiste čase ni bila majhna investicija. Več let je še vozil čebele v Liko, vendar se takšna paša ni nikoli več ponovila.

Nato je počasi povečeval število panjev in leta 1978 jih je imel že več kot dvesto. Med prvimi je imel prevozni čebelnjak in nanj je naložil 84 panjev. Pet let je delal kot delavec na domu pri Zavodu za čebelarstvo, leta 1975 pa se je upokojil. Po poklicu je bil krojač in tudi to delo je opravljal več kot dvajset let. Ko se je upokojil, je postal še kooperant Medexa iz Ljubljane. Pridobival je med in matični mleček. Deset let je čebelaril tudi z LR nakladnimi panji, vendar, kot pravi sam, je AŽ panj skromen panj, primeren za naše skromne paše.

V enem letu je pridelal celo 64 kg matičnega mlečka, to pa je bilo tudi največ. Satnice je vedno delal sam. Leta 1982 je imel že za dva tovarnjaka čebel in več kot

400 panjev. Pri delu mu je pomagal tudi sin in vsa družina.

Nekaj časa že prezimuje družine v mediščih, satje iz medišč pa prestavi v plodišče, da mu jih ni treba jemati iz panjev. Družine začne pripravljati na paše štirideset dni pred pašo, in sicer tako, da jim vsak tretji dan poklada po 1/4 litra sladkorne raztopine v razmerju 1:1. Tiste na tovarnjaku začne krmiti okoli prvega marca, druge pa po Jožefovem (19. marec). Količine raztopine povečuje glede na stanje družin in zaloge. Seveda pa o tem odloča tehtnica. Če pada tehtnica, pada tudi obseg zalege in čebelar mora povečati količino hrane. Skoraj vse matice zamenjuje vsako leto z rojevimi matičniki, kasneje v sezoni pa z umetnimi. Matice, ki jih namerava zamenjati, stisne, čez dva dni pa družini vcepi matičnik. Satje menja na tri leta. Vedno ima več kot sto družin v rezervi, in to pet, šest ali desetsatne prašilčke. Zaradi menjave matic jim rojenje ne dela večjih težav. Tudi varoo je ukrotil, težave pa ima s poapnelo zalego. Čebele zdravi predvsem z nistatinom. Čebelarstvo je že prevzel sin, sam pa mu seveda še vedno pomaga.

Pred leti je daroval tri zanimive primerke Čebelarškemu muzeju v Radovljici (prešo za vosek, staro točilo, star panj), tega pa so bili v muzeju zelo veseli.

Sin pa je nekoliko razočaran, saj so pogoji za čebelarstvo zdaj mnogo slabši, kakor pa so bili, ko je čebelaril oče. Poleg tega država še vedno ne kaže prave volje, da bi podprla tržno usmerjene čebelarje, čeprav se nekoliko že premika. Skrbi ga, kako bo zdaj, ko podjetja ne odkupujejo večine vrst medu, prodal med in po kakšni ceni. Cena medu je zaradi nizkih cen uvoženega medu prenizka glede na naše stroške čebelarjenja. Verjetno bo moral več medu prodati neposredno ali prek zasebne trgovske mreže. Tudi cena mlečka je zelo nevzpodbudna, zaradi cenenega uvoza iz Kitajske in vzhodnih dežel pa še vedno pada. Kljub temu je optimist in prepričan je, da se bodo razmere v mladi državi Sloveniji sčasoma le uredile.